

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Mimar Sinan

(1490-1588)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözülü

16. yüzyılın başları. Osmanlı Devleti'nde, Kayseri'nin Ağırnas köyündeyiz. Sinan'ın mesleği dülgerlik olan babası, o günü işini bitirmek üzere.

Çıraqlara söyle, o kirişi üst kata çıkardıktan sonra paydos edebilirler kalfa.

Tamam usta.

Keresteyi sıkıca bağladıysanız yukarı çekebilirsiniz arkadaşlar.

Hop, bir, iki, üç...

Çırağı, kalfayı, ustayı anladım da, dülger ne Peynirciğim?

Dülgerlik, ahşap bina inşasıyla ilgili bir meslek Simitçiğim. Eskiden yapıların ağaç işlerini yapan kişilere dülger denirmiş.

Babası, inşaatın çevresinde bulunduğu tahta parçalarıyla oynayarak zaman geçiren Sinan'ın yanına gelir.

Bugünkü işimiz bitti, yemek saati de yaklaşıyor oğlum. Haydi, yavaştan evimize gidelim.

Tamam babacığim. Ama önce yaptığım köprüyü görmek ister misin?

Vay vay vay! Çok sağlam bir köprüye benziyor bu.

Parçaları samanlarla tek tek birbirine bağladım. En azından bu karıncayı taşıyacak kadar sağlam olduğunu söyleyebilirim!

Ha ha ha! Nasıl da uğraşmışsın. Aferin sana!

Konuşmaya yolda devam etsinler bence. Yemeği duyunca karnım guruldamaya başladı benim.

Haklısın, ben de acıktım. İster misin evde nefis bir Kayseri mantısı bizi bekliyor olsun?

Yemek saati mi? Yaşasın, en sevdiğim saat!

Ha ha ha! Hadi yine iyisin Simit.

Gurul, gurul!

Sinan'ın ilgisini fark eden babası, eve geldiklerinde ona işiyle ilgili bilgiler verir.

Ben, mesleğim gereği işin yalnızca ahşap kısmıyla uğraşıyorum ama inşaatlarda başka malzemeler de kullanılıyor oğlum.

Örneğin taş ocaklarından çıkarıldıktan sonra kesilip şekil verilen taşlar, mermerler; kalıplarda pişirilerek elde edilen tuğlalar, kiremitler...

Tabii bunları birbirine yapıştırmak için harç da gerekiyor...

Ama her şeyden önce, yapılacak binanın bir planı olması gerek.

Elbette... Şlap!
Plansız olmaz... Şlap!
Mantı çok lezzetli... Şlap!
Ellerinize sağlık teyzeciğim... Şlap!

Pardon Peynirciğim... Şlap!

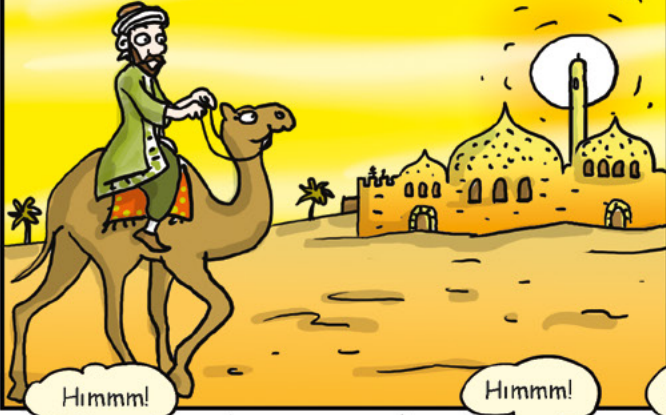
Demek ki bu planı yapan birileri var.

Mantı lezziz olmaya lezziz ama şapırdatmadan da yenebiliyor Simitçiğim!

Bir süre sonra Sinan, o dönemde uygulanan "devşirme" yöntemiyle devlet görevlileri tarafından seçilerek İstanbul'a götürülür.

Orada yedi yıl süren bir eğitimden geçer. Yapı işlerine olan ilgisi, teknik konulara yatkınlığı ve becerileriyle dikkat çeken Sinan, dönemin usta mimarlarından dersler alır. Eğitiminin ardından askerî seferlerde görevlendirilir ve orduyla birlikte diyar diyar dolaşmaya başlar. Yıllar süren bu seferlerde başka ülkelerdeki yapıları inceleme ve farklı mimari anlayışları tanıma olanağı bulur.

Örneğin Mısır seferinde Memlûklerin rengârenk taş kaplamalarını, devamında İranlılara ve Araplara özgü kubbeli yapıları...

Hımmm!

Hımmm!

...Macaristan seferinde Orta Avrupa'nın görkemli şatolarını, Rodos seferindeyse Eski Yunan uygarlığından kalan tapınakların mimari özelliklerini inceler.

Ne çok yer görmüş. Bol bol fotoğraf çektirseymiş bari.

Ha ha ha! O dönemde fotoğraf ne arar Simitçiğim?

Seferlerin birinde ordunun önüne coşkun akan bir nehir çıkar. Nehri geçmek için inşa edilen ilk köprü yıkılır. Askerler çaresiz beklemekteyken Sinan, nehrin yumuşak zeminine uygun malzemeler ve farklı bir teknik kullanarak yeni bir köprü inşa eder.

Neccarların bir aydır ayağa kaldıramadığı köprüyü sen 10 günde tamamladın Sinan. Bu başarın ödüksüz kalmayacak.

Ne carlar, ne carlar?

Ha ha ha! "Neccar" demek marangoz demek Simitçiğim. Neccarlar, Osmanlı ordusunda özellikle köprü inşa işleriyle uğraşan görevlilere verilen admış.

Sinan uzun bir süre daha ordudaki görevini sürdürür. Pek çok köprü, yol ve kanal inşa eder. Başarıları Osmanlı padişahının da dikkatini çeken Sinan mimarbaşılığa getirilir.

Hah! Herkesin bildiği o çok ünlü eserlerini bundan sonra inşa etmeye başlayacak anlaşılır.

Aynen öyle.

İmparatorluğun baş mimarı olan Sinan, o güne dek farklı kültürlerin mimari yapılarına ilişkin gözlemleri, inşaat teknikleri konusunda kazandığı deneyimleri, yapı malzemeleri hakkındaki edindiği bilgileri kendi yaklaşımıyla birleştirerek yeni ve özgün bir tarzda eserler verir.

Aa! Şu camiyi Edirne'ye çiğner yemeye gittiğimizde görmüştüm ben! Neydi adı, neydi?

Ha ha ha! Selimiye Camisi Simitçiğim. Mimar Sinan'ın en önemli eserlerinden biri.

Mimar Sinan, üstlendiği görevi yaşamının sonuna dek sürdürür. Yaklaşık 50 yıl boyunca her biri hem işlevsel hem de sanatsal açıdan paha biçilemez onlarca cami, köprü, hastane, okul, saray, kervansaray, su yolu, hamam inşa eder. Bunun yanı sıra yüzyıllar önce inşa edilmiş anıtsal yapıları onarır, insanlığın ortak kültürel mirası sayılan çok önemli eserlerin günümüze dek ayakta kalmasını sağlar.

Bize de bu büyük mimara kocaman bir teşekkür etmek düşer Peynirciğim.

Teşekkürler Mimar Sinan!

